

Vald med förtroende

Den kyrka vi verkar i

Mandatperioden 2026

Åsa Björkman
Maria Klasson Sundin
Anders Sandberg

Svenska
kyrkan

Församlingens uppdrag

Vad är en församling?

En gemenskap av människor...

... inom ett geografiskt område

... med ett gemensamt uppdrag

... grundat i kristen tro

... med lokal självstyrelse

... i samverkan med stiftet, hela trossamfundet Svenska kyrkan och
andra församlingar

Den grundläggande uppgiften

- Fira gudstjänst
- Bedriva undervisning
- Utöva diakoni och mission

(Kyrkoordningen, kap 2, 1 §)

Utöver den grundläggande uppgiften finns uppdrag som knyter an till den och samtidigt har en tydlig självständighet. Dessa uppgifter hör samman med uppdrag inom samhällets ram.

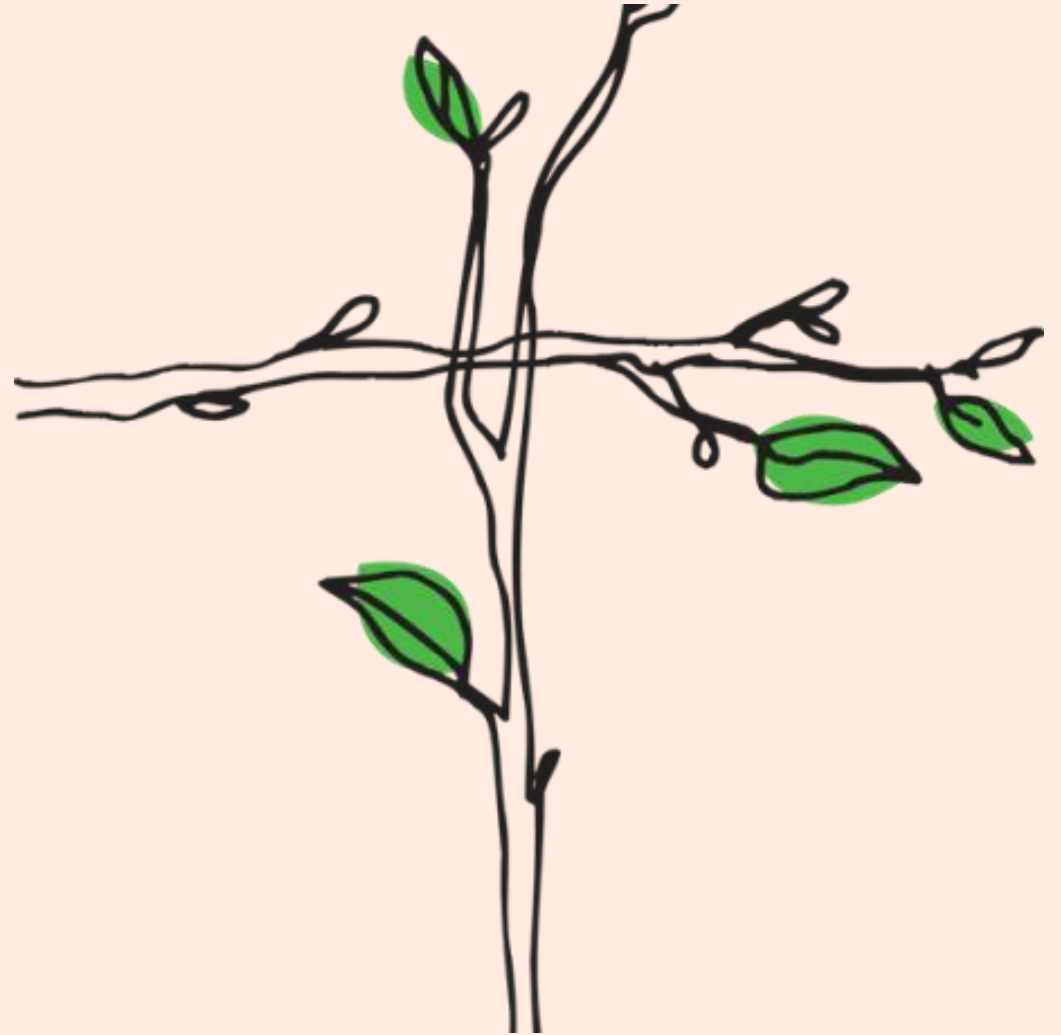

- Kris och beredskap
- Uppdrag begravning
- Uppdrag kulturarv
- Röst i samhällssamtalet

Uppgiftens syfte

- Att människor skall komma till tro på Kristus och leva i tro,
- en kristen gemenskap skapas och fördjupas,
- Guds rike utbredas och
- skapelsen återupprättas.

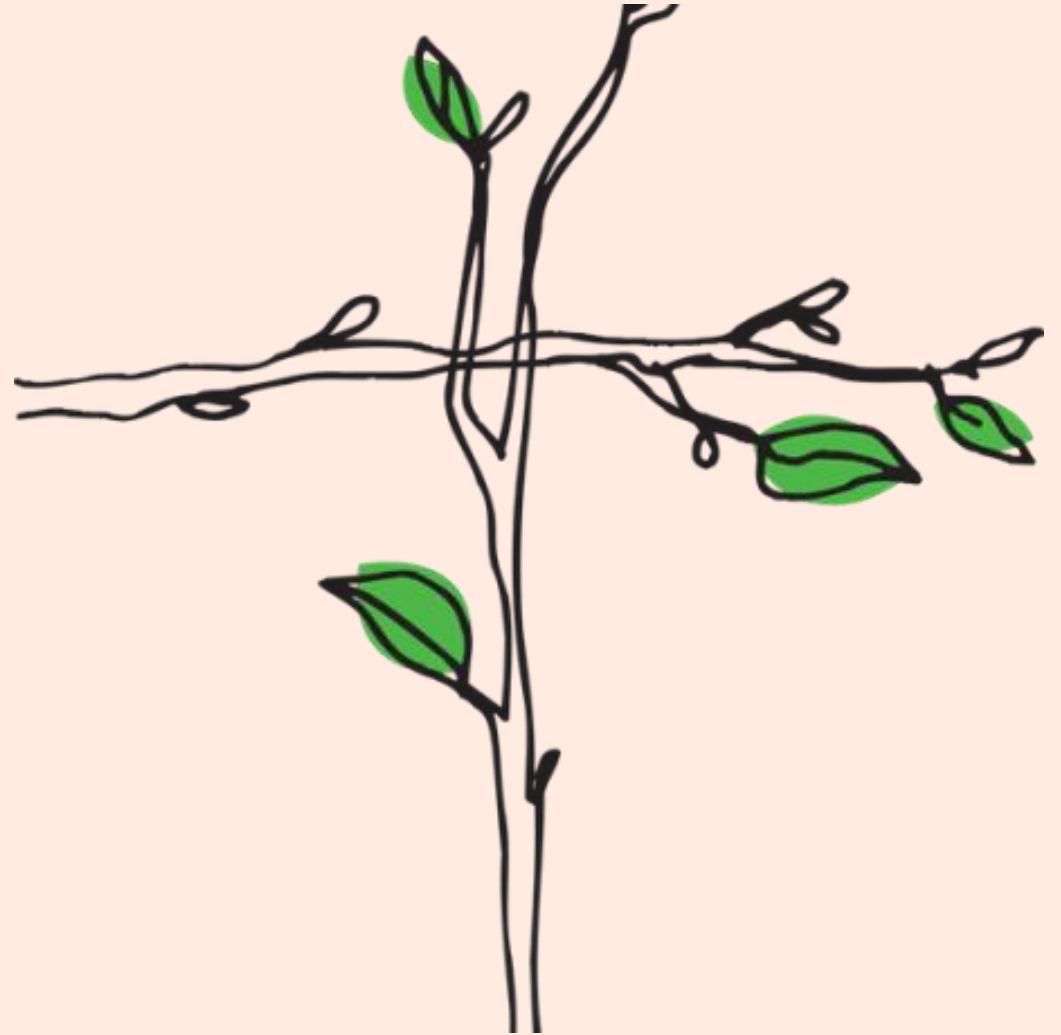
(Kyrkoordningen, inledn. kap 2)

Kriterier för att vara församling

- Firar huvudgudstjänst i enligt med FIN, normalt sett varje söndag och helgdag.
- Har minst ett invigt kyrkorum, i Svenska kyrkans ordning
- Det finns personer som tar ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd.
- Det finns personer som tar på sig och fullföljer uppdragen som förtroendevalda.
- Det finns en kyrkoherde och (minst) en kyrkomusiker samt de präster, diakoner och övriga anställda som behövs för verksamheten.

(Kyrkoordningen, kap 34 och 37)

Uppdrag förtroendevald i Svenska kyrkan

Förtroendevald

Med förtroendevalda avses i denna kyrkoordning de personer som vid kyrkliga val har utsetts till ledamöter, ersättare och ordförande i beslutande och verkställande organ inom Svenska kyrkan.

(Kyrkoordningen, kap. 33, 1 §)

Vem är det man företräder?

- I kyrkofullmäktige företräder man sina väljare och sin nomineringsgrupp.
- Kyrkorådet – företräder man församlingen eller pastoratet?
- Som styrelseledamot är uppdraget att se till att kyrkofullmäktiges beslut verkställs och i övrigt företräda och verka för församlingens eller pastoratets bästa.

Kyrkorådet – ett slags sysslomannauppdrag

- Utsedd att företräda en organisation, juridisk person.
- Uppgift att verkställa.
- Sköta juridiska och ekonomiska angelägenheter.
- Förverkliga målsättningar.
- Ge uppdraget tid och omsorg.
- Tillse att följa lagstiftning och regelverk.

Arbetar på uppdrag av en **huvudman d.v.s. Svenska kyrkan.**

Så styrs Svenska kyrkan

Så styrs din församling

Församling

Kyrkofullmäktige

Valnämnd

Revisor

Kyrkoråd och kyrkoherde

Kyrkoherde

Pastorat

(flera församlingar)

Kyrkofullmäktige

Valnämnd

Revisor

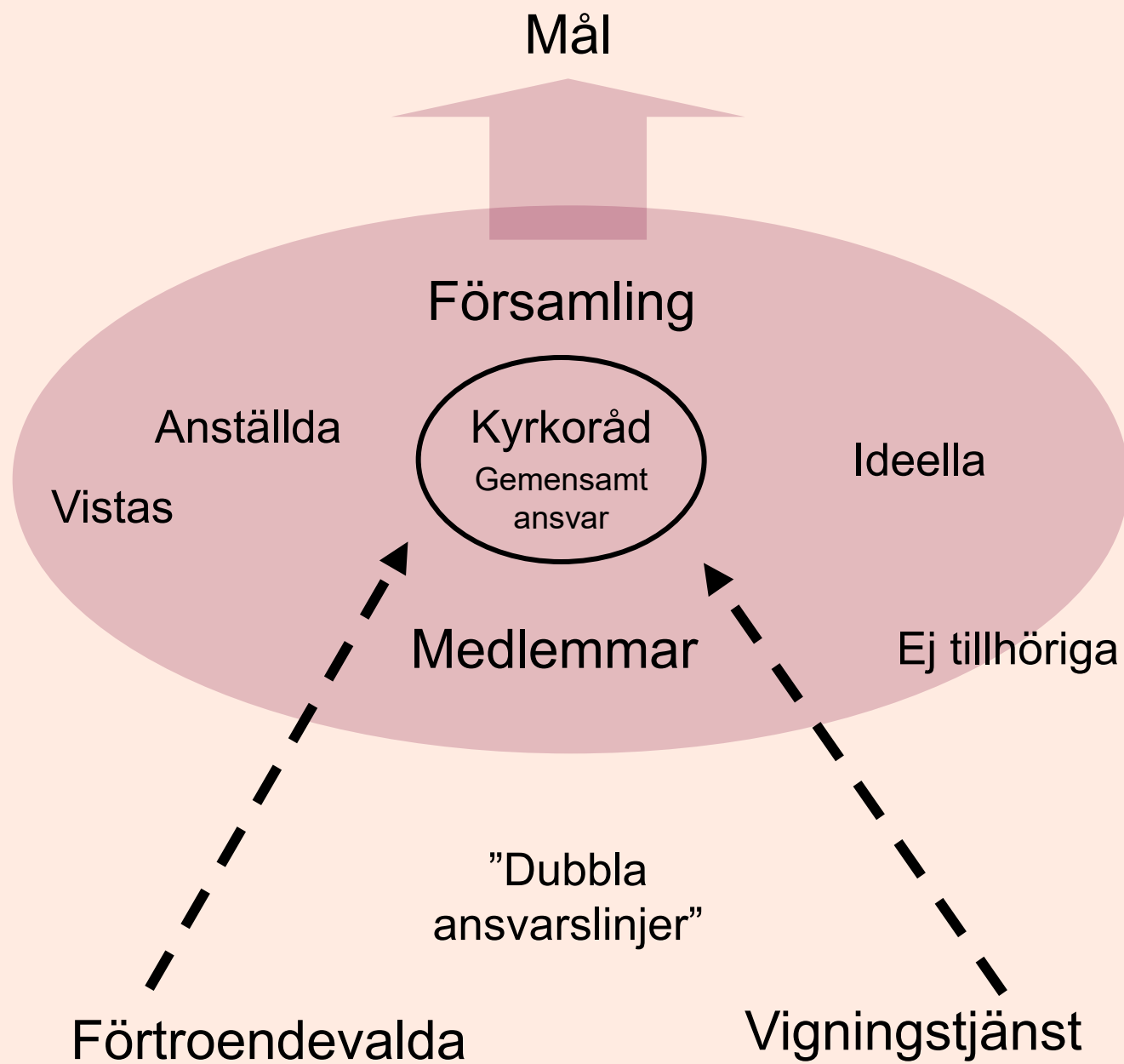
Kyrkoråd

Kyrkoherde

Församlingsråd

Församlingsråd

Kyrkoherde – alt delegerat till präst församlingsråd

Gemensamt uppdrag – delat ansvar

”förtroendevalda och andra som tillhör kyrkan har tillsammans med dem som innehar vigningstjänsten del i det gemensamma uppdraget att förkunna det kristna budskapet.

Tillsammans har de också ansvar för det demokratiska beslutsfattandet och för besluten.”

(Kyrkoordningen, 2:a avdelningen – Församlingarna)

Styrelsernas arbetssätt

Styrning och ledning

Styrelse

- Fastställa prioriteringar genom att utarbeta förslag till plan för verksamhet och ekonomi för kommande tre år (budget).
- Långsiktig riktning, övergripande prioriteringar och mål.
- Ekonomi, personal, fastighet.
- Policy i olika frågor.
- Formar goda förutsättningar för ledarskap.
- Delegerar och följer verksamheten och dess utveckling (tertialuppföljning, verksamhetsberättelse, årsredovisning).

Kyrkoherde

- Leder och stödjer den löpande verksamheten mot uppsatta mål inom givna ekonomiska ramar.
- Hantera osäkerhet och ge stöd till styrelsen.
- Beslutar om verksamhetsformer, arbetsrutiner, handlingsplaner mm i syfte att genomföra arbete i den riktning och utifrån de principer som styrelsens fastställt.
- Inspirerar, stöder medarbetarna. Delegerar. Följer upp och rapportera till styrelsen.
- Eget ansvar utifrån vinning, tro bekännelse lära.

Styrelser – med olika ansvar

Kyrkoråd

- Övergripande ansvar för den grundläggande uppgiften.
- Ansvar för hela pastoratets verksamhet.
- Formulera långsiktiga strategier och målsättningar.
- Beslutar om förvaltning, ekonomi, personal, fastigheter och begravningsverksamhet.
- Arbetsgivare.
- Ansvarsfrihet

Församlingsråd

- Lokalt och konkret ansvar för den grundläggande uppgiften.
- Ansvaret för livet i den lokala församlingen.
- Formulera hur målsättningar ska konkretiseras lokalt i praktiken.
- Beslutar och verkställer uppgifter de tilldelats på delegation.

Kyrkorådets arbetsgivaransvar

- Kyrkorådet är arbetsgivare.
- Kyrkorådet har arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar.
- Kyrkoherde är anställd.
- Kyrkoherden är högsta chef och ska leda all verksamhet.

Arbets- och delegationsordning

Grunden för ett bra styrelsearbete!

- Hur kallelsen till kyrkorådssammanträdena ska se ut. Vilka handlingar som ska medfölja. Beslutsförhet, jäv och protokoll.
- Kyrkorådets årsplanering, plan och innehåll de olika sammanträdena.
- Beskriver ev. utskott och deras arbetsformer och delegation.
- Delegation – och hur delegationsbeslut ska anmälas till kyrkorådet.
- Ange ramar och avgränsa vad som inte ingår.
- Hur rapportering från kyrkoherden i rollen som chef ska ske.
- Vilka styrande dokument som finns.
- Ordförandens uppgifter.
- Församlingsrådets uppgifter och delegation.
- Samrådstillfällen och -former med församlingsrådet.

Kyrkorådets ordförande

- Nyckelperson för ett framgångsrikt styrelsearbete.
- Fokus på att organisera och leda kyrkorådets arbete.
- Synliggöra och använda enskilda ledamöters kompetens.
- Utveckla styrelsens arbete.
- Ta eget ansvar att skapa ett nära och förtroendefullt samarbete med kyrkoherde.

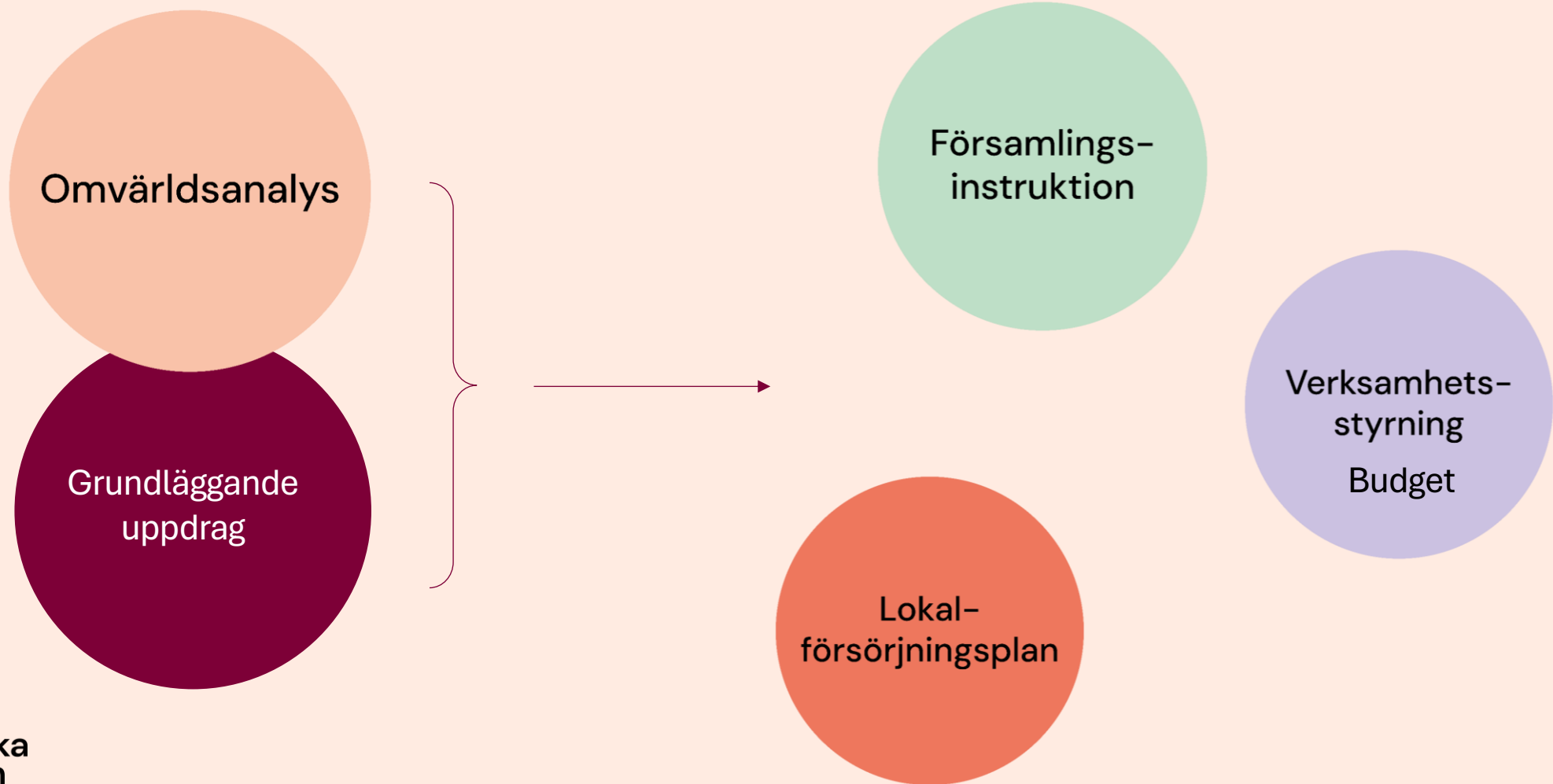

Kyrkoherdens roller

- Kyrkoherden är anställd, högste chef och leder all verksamhet i församling och pastorat.
- Kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet. Har gemensamt med kyrkorådet ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd.
- Kyrkoherden har ansvar för tillsyn över all verksamhet utifrån Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära

Styrande dokument

Svenska kyrkans arv – historia och nutid

Svenska kyrkan växer fram

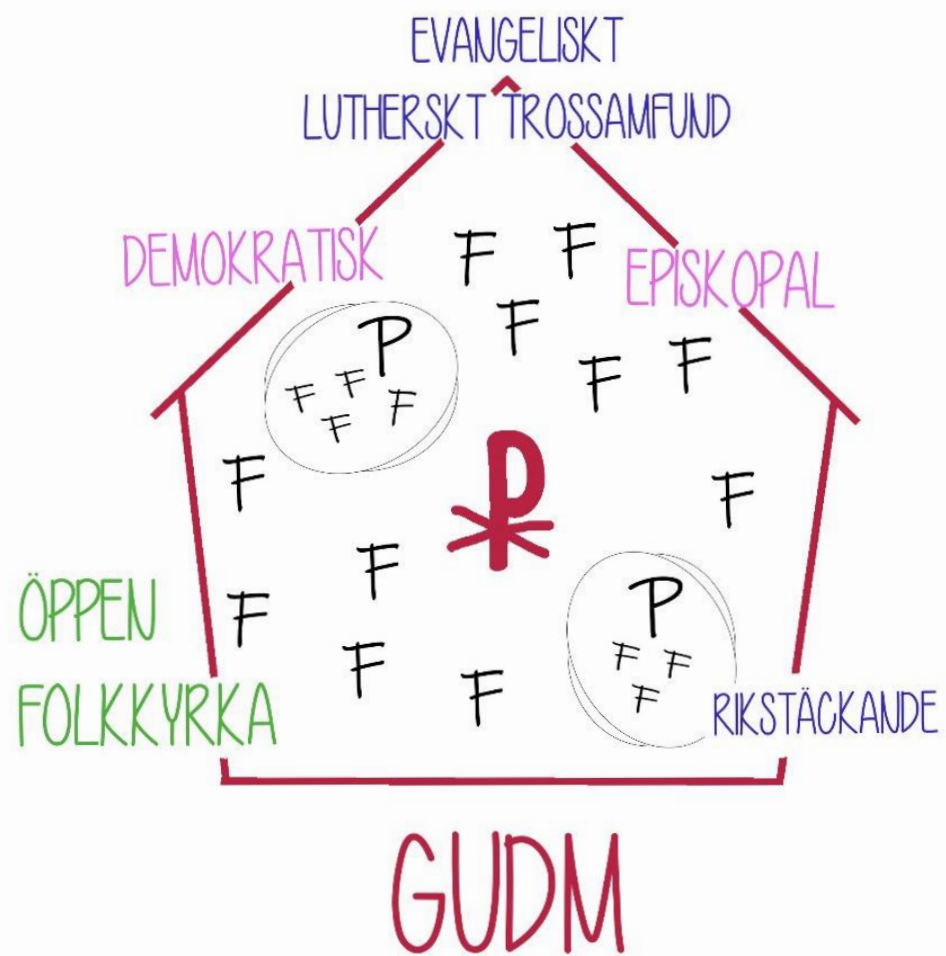
"Svenska kyrkan är ett trossamfund som leder sin historia tillbaka till de äldsta kristna församlingarna och deras bekännelse till Kristus. Svenska kyrkans trosarv är den apostoliska tron."

(Kyrkoordningen, inledningen)

- Sverige kristnades under flera hundra år.
- Medeltiden – socken, en social och kyrklig enhet.
- Lokal förankring. Bönderna byggde kyrkan. Biskop sände en präst.
- Redan då **gemensamt ansvar**.

forts. Svenska kyrkan växer fram

1527	Statskyrkan "bildas". Kungen blir överhuvud för kyrkan istället för påven (Gustav Vasa)
1862	Kommunalreform. Socknar får dubbelt styre. Uppgifter delades upp i kyrkliga och borgerliga uppgifter.
1900-talet	Svenska kyrkan som folkkyrka växer fram.
1991–1992	Folkbokföring övertas av staten. Ny kyrkolag och tydligare bodelning mellan kyrka och stat.
1996	Dopet blir medlemsgrundande.
2000	Ett fritt trossamfund. Statskyrkan avskaffas, ej längre kyrkokommun. Kyrkoordning blir internt regelverk

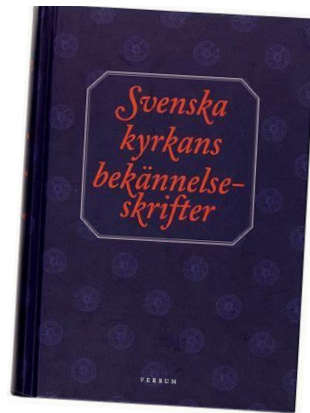
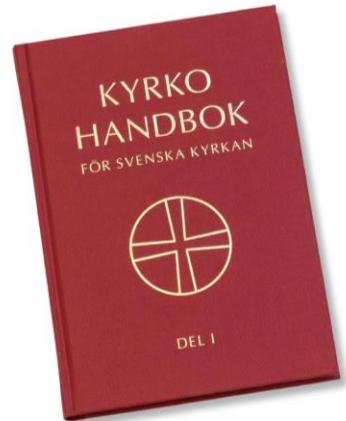
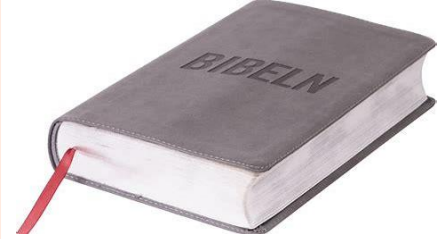
Evangelisk-luthersk

- 1500-talet reformrörelse inom kyrkan mot missbruk, vill inte starta ny kyrka.
- Rättfärdiggörelse genom tro – Guds kärlek och nåd beror inte av min prestation.
- Kristus allena.
- Ordet och sakramenten.
- Skilja på andlig och världslig makt, olika roller.
- Återupprätta lekfolket – det allmänna prästadömet.
- Vad kan det betyda det för våra beslut?
  - Ekumenik
  - Frihet att ha synpunkter på de styrande i samhället
  - Idealitet
  - Levande gudstjänstliv med Jesus i fokus

“Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära”

- Inga beslut får fattas som går emot detta.
- Inget enkelt facit
- Flera källor:
  - gudstjänst och liv
  - Bibeln
  - trosbekännelserna
  - Bekännelseskriterierna
  - Kyrkohandbok och psalmbok
- Tron måste levas och klargöras i varje tid

Demokratisk

- Kyrkliga val till kyrkofullmäktige, stiftsfullmäktige och kyrkomötet.
- Alla medlemmar har rösträtt.
- Beslutsfattande enligt demokratiska ordningar.
- Lyssna aktivt till medlemmarna.
- Barn och ungas inflytande.

Episkopal

- Av grekiskans [epis'kopos] – biskop.
- En biskop är ett enhetens tecken med uppdraget.
  - att hålla samman kyrkan,
  - att vara en andlig ledare,
  - att utöva tillsyn.
- Biskopen och stiftet garanterar relationer till andra stift och kyrkor.
- Stiftets uppdrag: tillsyn och främjande.
- Vigningstjänst – förtroendevalda.
Gemensamt ansvar med olika roller.

Rikstäckande

“Svenska kyrkan är indelad i territoriella församlingar, kontrakt och stift.
Den territoriella församlingsindelningen ska omfatta hela landet.”

(Kyrkoordning för Svenska kyrkan 36 kap 1 §)

- Alla medlemmars rätt till kyrkans gudstjänster, kyrkliga handlingar och verksamhet.
- Ansvar för alla som vistas i församlingen, t.ex. genom arbete, skola och sjukhus.

Öppen

- Inget bekännelsekrav för medlemskap.
- Till för både sökare, tvivlare och säkra.
- Verksamhet riktad till bredare grupp än de mest övertygade.

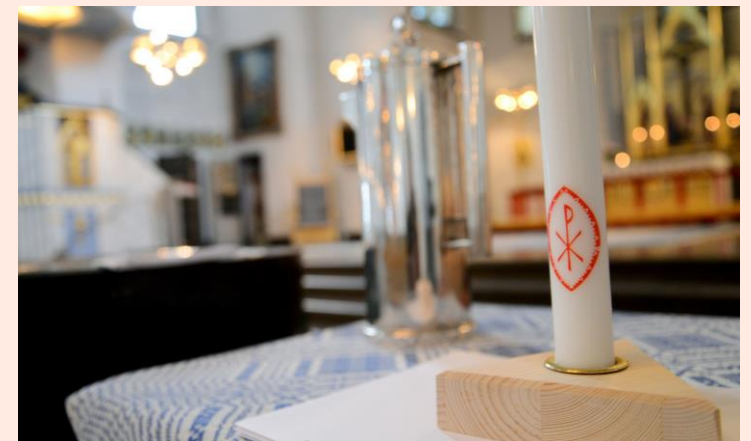
Folkkyrka

Begrepp med olika tolkningar:

- Folket = kyrkan
- Kyrkan ska förmedla Ordet och sakramenten till hela folket.
- Folkrörelsekyrkan
- Folkhemmets kyrka
- Gud, ditt folk är vandringsfolket

Folkkyrka på lokalplanet

- Bygdens betydelse.
- Gudstjänst inklusive kyrkliga handlingar.
- Gemenskap och lekmannga-engagemang.
- Demokratiskt styre och samhällsansvar.
- Ekumenik och internationellt engagemang.

Församlingen – en organisation, flera logiker

Förvaltning

Myndighetsutövning

Professionalitet

Ordningsfrågor i fokus

Förening

Uppgift

Engagemang

Uppdraget i fokus

Företag

Vinst

Effektivitet

Kunden i fokus

Dessa "logiker" kan ibland krocka med varandra men också berika

Vad betyder de för vårt beslutsfattande?

Väckelserörelser i Luleå stift

Laestadianismen

Lars Levi Leastadius (1800–1861)

EFS – Evangeliska fosterlands stiftelsen

Carl Olof Rosenius (1816–1868)

CARL OLOF ROSENIUS

Bönhus, kyrkor och kapell

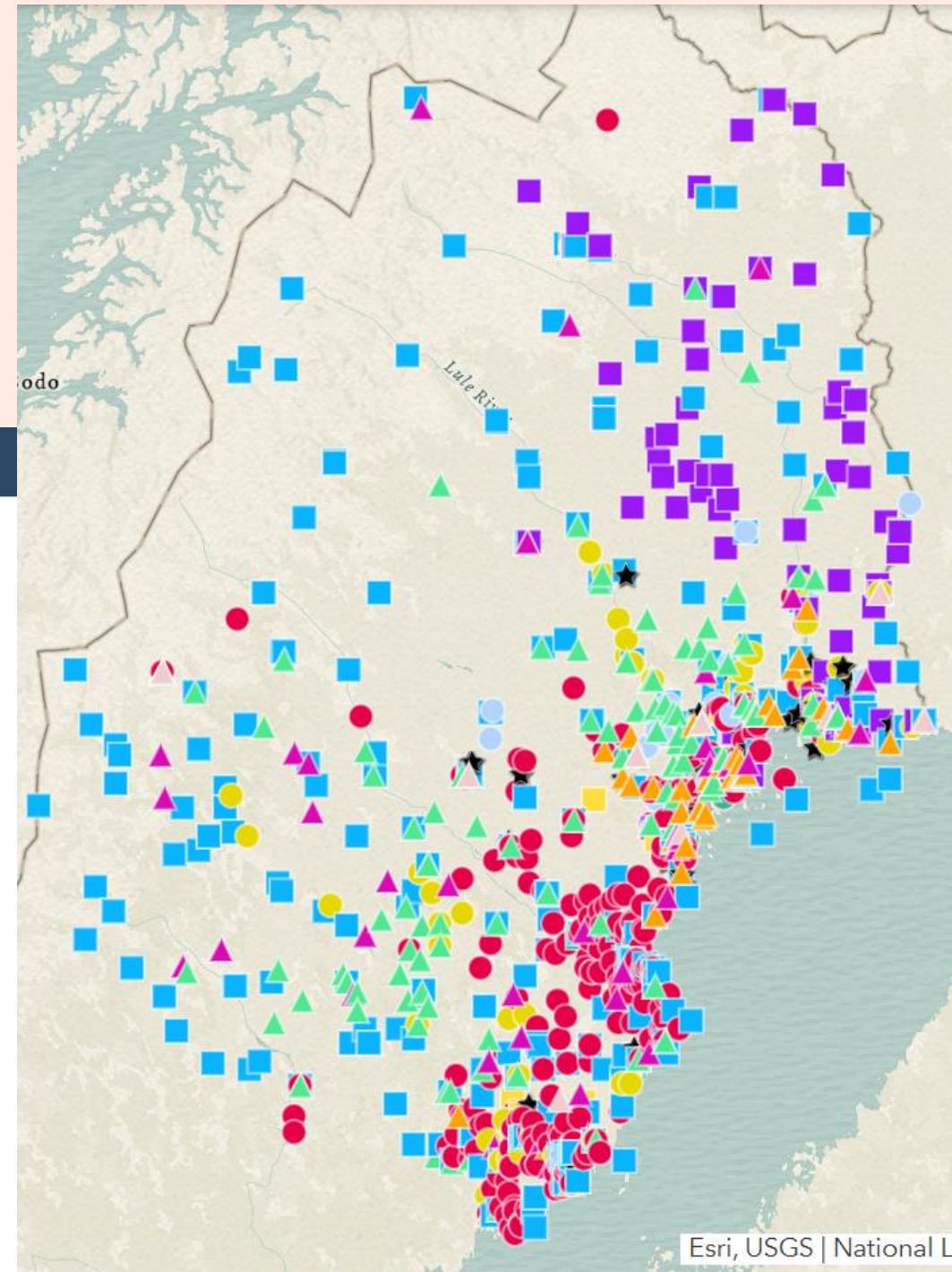
Gelfgren, Stefan, Demiroglu, Cenk, Palm, Kajsa & Podkorytova, Maria (2023), *DigiBön: En digital karta av kyrkor och bönhus i Luleå stift*.

Online
på: <https://digibon.humlab.umu.se/>

Teckenförklaring

- EFS
- Svenska kyrkan
- ▲ Pingst
- SMF
- Laestadian
- ▲ Baptist
- HF/Örebromissionen
- Frälsningsarmén
- ▲ Jehovas
- Konservativ luthersk (separatist)
- Konservativ luthersk (roseniansk)
- ▲ Okänt
- ★ Other

Læstadianismen

- Väckelserörelse inom Svenska kyrkan. Splittring tidigt 1900-tal
  - Östlig. Tornedalen. Fridsförbund. Ingen central ledning. Har koppling till Svenska kyrkan
  - Västlig. Gällivare. Fungerar som ett eget samfund. Striktare än den östligare.
- Gudstjänsterna är enkla och består i huvudsak av långa predikningar.
- Andra kännetecken är extatiska känslouttryck och en offentlig syndabekännelse där församlingsmedlemmarna ber varandra om förlåtelse för begångna synder.
- Samspel med lokala kyrkoförsamlingar: konfirmation, lokaler, präster.

EFS – Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen

- Finns i stort sett i hela Sverige men har ett starkt fäste i Västerbotten.
- Väckelserörelse/missionsrörelse inom Svenska kyrkan som grundades i Stockholm 1856 av prästen Hans Jacob Lundborg och Carl Olof Rosenius. Rötter i pietism, herrnhutism och metodism.
- Delades under 1870-talet. Ungefär 2/3 bildade Svenska missionsförbundet (numera Ekumeniakyrkan). Efter kritik kring bibelsyn bildades 1911 Bibeltrogna vänner.
- Lågkyrklig rörelse med betoning på bibelbruk, ideellt engagemang, mission och personlig tro.
- Koppling till folkrörelsen gav organisering i föreningar. Idag cirka 13 000 medlemmar i cirka 300 föreningar.

EFS och Svenska kyrkan

1989–1990: Förnyelse av relationen mellan EFS och Svenska kyrkan

”Svenska kyrkan och EFS förnyar ömsesidigt sin gemenskap i en och samma kyrka med full andlig enhet och solidaritet. Svenska kyrkan erkänner fullt ut det arbete som EFS bedriver som en del av kyrkans arbete. EFS å sin sida bekräftar sin samhörighet med Svenska kyrkan.”

- Samarbetskyrkor. I Luleå stift finns tio.
- Lokala EFS-föreningar som samspelar med lokala kyrkoförsamlingar: FIN, bönhusen, verksamhet mm.

Begravningsverksamhet

Begravning

Huvudmän för begravning

Församlingar/pastorat i Svenska kyrkan
(Stockholm och Tranås kommun)

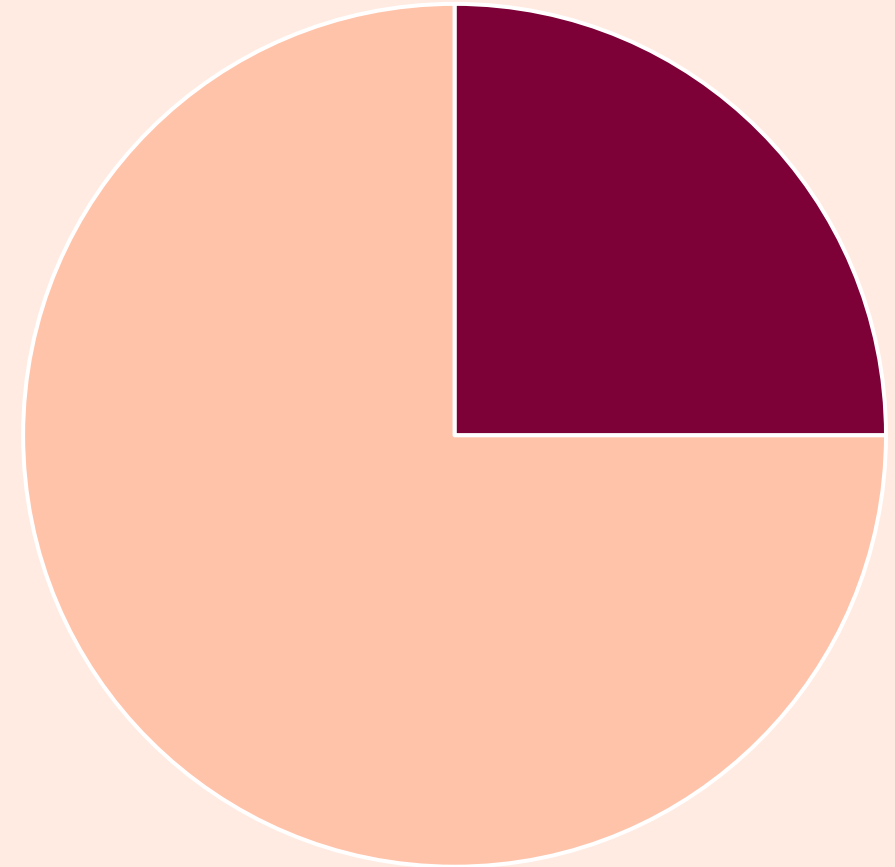
Begravningsverksamheten är en allmän
samhällelig uppgift som staten genom
begravningslagen har anförtrott åt församlingar
och pastorat samt åt två kommuner.

Myndighetsuppdrag.

Kyrkoavgift och begravningsavgift

Kammarkollegiet beslutar om
begravningsavgiften. Samma avgift
för alla kyrkliga huvudmän.

- Går till begravningsverksamhet (29,3 öre/100 kr)
- Går till den kyrkliga verksamheten, d.v.s. kyrkoavgift

Vilken avgift täcker vad?

Begravningsavgiften täcker myndighetsuppdraget.

Kyrkoavgiften täcker kyrkans eget uppdrag, den grundläggande uppgiften.

Begravningsavgiften (för alla)

- Gravplats (25 år)
- Gravsättning på allmän begravningsplats
- Kremering, vissa kist- och urntransporter
- Lokaler för förvaring av stoft, kistor och urnor
- Lokaler för begravningsceremoni utan religiösa symboler

Kyrkoavgiften (för medlemmar)

- Riktlinjer för hur begravningsverksamheten ska vara utformad,
- Begravningsgudstjänst enligt Svenska kyrkans ordning
- Präst och kyrkomusiker
- Stöd ex sorgegrupper
- Själavård, sorgehusbesök

Vägen framåt

Bärkrafter – för ett levande församlingsliv

Vad menas med bärkraft?

Pastoral livskraft ska främjas i hela Luleå stift.

Stiftsstyrelsen i Luleå stift

Beslut 5 december 2024, §105

att utveckla processer för att t.ex. stärka samarbete mellan kyrkoråd, församlingsråd, utveckla ledarskapet för kyrkoherde och ledare i pastoratens ingående församlingar,

att inleda samtal med nationell nivå att i utforskande syfte bli ett "teststift" där vi kan pröva möjliga idéer,

att anta som långsiktig inriktning att Luleå stifts kontrakt, med eventuella kommande förändringar, utgör grunden för samverkan och framtida pastoratsbildningar, samt

att uppdra till stiftskansliet att till stiftsstyrelsens sammanträde den 24 april presentera ett fördjupat underlag och tidsplan inför en förändring av struktur och indelning för etapp 1 och 2.

*Pastoral livskraft ska främjas
i hela Luleå stift.*

Tre sammanflätade rörelser

Stärka församlingarna – församlingslivet

Avlasta församlingarna och pastoraten – stödfunktioner

Främja samverkan mellan församlingarna – struktur

Församlingar som samverkar i ett pastorat

Vad *kan* pastorat möjliggöra?

Effektivare resursanvändning

- **Ekonomi:** Genom att samverka kring administration och gemensamma funktioner kan kostnader för lokaler, personal och drift minska.
- **Kompetens:** En större organisation kan lättare attrahera och behålla specialkompetens (t.ex. ekonomi, kommunikation, musik).

Stärkt ledarskap och organisation

- **Minskad sårbarhet:** Mindre enheter är ofta beroende av få personer. En större enhet ger bättre förutsättningar vid sjukdom eller vakanta tjänster.
- **Tydligare struktur:** En gemensam ledning kan skapa en mer strategisk och långsiktig planering.

Vad *kan* pastorat möjliggöra?

Bättre stöd för verksamheten

- **Gemensamma projekt:** Möjlighet att samordna vissa uppgifter och satsningar.
- **Flexibilitet:** Personal kan stödja varandra, täcka in vid semester, sjukdom etc.

Hållbarhet inför framtiden

- **Demografiska förändringar:** Minskande medlemsantal och ekonomiska utmaningar gör samverkan nödvändig för att behålla kvaliteten.
- **Digitalisering:** En större enhet kan investera i digitala lösningar som små enheter har svårt att bära själva.

Vad *kan* pastorat möjliggöra?

Delaktighet och demokrati

- **Fortsatt lokalt engagemang:** Församlingsråd kan verka för ett levande lokalt församlingsliv tillsammans med anställda och ideella medarbetare.
- **Nya förutsättningar:** Förtroendeorganisationen kan anpassas efter förutsättningarna och antalet tomma stolar minska. Delegationer och rutiner för samråd främjar lokalt inflytande.

Upplevda utmaningar med pastorat

Organisation

- Tröghet i beslutfattande och längre väg till beslutsmakten
- Självpupptagenhet. Fokus på organisationen istället för uppdraget
- Byråkratisering och polarisering (stor/liten, tätort/landsbygd)

Demokrati

- Rollförståelse – kyrkoråd/församlingsråd. Beslut fattas på fel nivå.
- Svårt att tillsätta församlingsråd.

Pastoralt arbete

- Ideellt engagemang

Luleå stifts stöd för ert uppdrag

Tack!

Åsa Björkman
Maria Klasson Sundin
Anders Sandberg